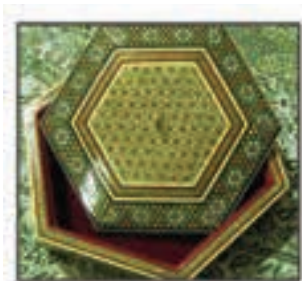

واحد ۹ صنایع دستی

آشنایی با صنایع دستی

.....۱- .....۲- ۳-

.....۴- ۵-

۱- در تصاویر بالا آثار صنایع دستی را با کشیدن دایره‌ای به دور شماره آن مشخص کنید.

۲- نام صنایع دستی را زیر تصاویر مشخص شده بنویسید.

تاریخچه: قدمت صنایع دستی به تاریخ حیات بشر برمی گردد. صنایع دستی بخشی از فرهنگ هر کشوری است. و ایران از نظر تنوع صنایع دستی دارای مقام اول است. این جایگاه به واسطه‌ی عظمت فرهنگ، هنر، تاریخ و شکوه ایران می‌باشد که از گذشته‌های دور تا به امروز به ما رسیده است. بنابراین ما باید با حفظ این هنرها به عظمت و شکوه ایران ارج نهیم. نزدیک به سه میلیون نفر در کشور به صورت مستقیم و غیر مستقیم در این زمینه فعالیت می‌نمایند. آموزش صنایع دستی ساده بوده. به طوری که از ده سالگی می‌توان این رشته را فرا گرفت.

شما در این واحد با برخی از رشته‌های صنایع دستی آشنا می‌شوید و مهارت‌هایی در ساخت برخی صنایع دستی کسب می‌کنید.

همه‌ی شهرها و روستاهای کشورمان صنایع دستی متنوعی دارند. این تنوع، باعث ایجاد جلوه‌هایی زیبا در هنر می‌شود. استان فارس یکی از مهم‌ترین مراکز تولید صنایع دستی در کشور ما می‌باشد. مانند خاتم کاری، قلم‌زنی، قالی‌بافی، منبت کاری و ... .

حصیر

قالی

قلم‌زنی

بحث کنید

وجه مشترک انواع صنایع دستی چیست پس از مشورت نتیجه را در کلاس بیان کنید.

صنایع دستی چیست؟ صنایع دستی، هنر و صنعتی زیبا است که تمام یا قسمتی از مراحل اساسی آن با دست انجام می‌شود و موادّ اولیه‌ی آن به آسانی تهیه می‌گردد.

صنایع دستی تولید شده در هر منطقه با فرهنگ و وضع اجتماعی و جغرافیایی آن منطقه تناسب دارد.

هر اثر صنایع دستی، مصرف خاصّ خود را دارد و بعضی از آن‌ها هم جنبه‌ی کاربردی و تزئینی دارد.

در تصویر زیر نمونه‌ای از آن‌ها را می‌بینید :

قالی

چاقو

کلاه نم‌دی

منبت

سفال

بحث کنید

چرا قیمت تمام شده‌ی آثار صنایع دستی از مشابه ماشینی آن گران‌تر است.

رشته‌های صنایع دستی

صنایع دستی رشته‌های زیادی دارد که مواد اولیه‌ی آن‌ها با هم متفاوت است. در صفحه‌ی بعد به تعدادی از آن‌ها اشاره شده است :

۱- هنرهای چوبی: معرق کاری، منبت کاری، خاتم کاری و ساخت سازه‌های سنتی
تصاویر زیر مربوط به برخی هنرهای دستی شیراز، شهرها و روستاهای استان فارس می‌باشد.

منبت شیراز بوآنات آباد

خاتم شیراز

معرق شیراز

۲- هنرهای بافت: قالی بافی، گلیم بافی، گبه بافی

گلیم

فیروز آباد، نور آباد، فراشبند و قیرو کازرین

گبه

فیروز آباد، نور آباد، فراشبند و مرودشت

۳- هنرهای فلزی: قلم زنی، طلا سازی

۴- هنرهای سفال و سرامیک: سفالگری، کاشی کاری

۵- هنرهای صنایع دریایی: ساخت وسایل تزئینی با صدف، مرجان و ...

از مواد اولیه‌ای که در جدول نوشته شده چه محصول صنایع دستی تولید می‌شود؟

مواد اولیه	محصول
چوب	منبت
پشم	گبه
خاک رس	کاشی هفت‌رنگ
برگ درخت خرما	بادبزن

بیشتر بدانید

در منبت کاری از چوب‌هایی که بافت ریز و منسجم داشته باشند مانند گلابی، گردو، نارنج، عناب، افرا و ... استفاده می‌شود.
منبت کاری به دو روش انجام می‌شود:
۱- منبت سنتی: به وسیله‌ی یک یا چند چاقوی منبت انجام می‌شود.

۲- منبت استیل: روشی که با مغار^۱، کار می‌شود.
معمولاً برای آثار در اندازه‌های بزرگ از این روش استفاده می‌کنند.

مراحل تولید یکی از محصولات صنایع دستی را بررسی کنید و سپس اطلاعات به دست آمده را در کلاس بیان کنید.

۱- مغار: دارای یک تیغه‌ی فلزی و دسته‌ی چوبی یا پلاستیکی است و برای کارهای مختلف مانند منبت کاری، ایجاد شیار و ... استفاده می‌شود.

آنچه آموخته‌ایم

۱- از مهم‌ترین دست‌بافت‌های صادراتی ایران.

۲- در بافت آن از برگ درخت خرما هم استفاده می‌شود.

۳- رشته‌ای از هنر فلز کاری است.

۴- گل ماده اصلی این هنر دستی می‌باشد.

۵- از صنایع دستی معروف شهرستان آباد.

۶- چارچوبی که قالی روی آن بافته می‌شود.

۷- از صنایع دستی معروف زنجان و نیریز.

۸- در حال حاضر بیشترین کاربرد این هنر بر روی فلز مس می‌باشد.

۹- متداول‌ترین زیرانداز ایل قشقایی که گره و پرز ندارد.

با قرار دادن حروف خانه‌های رنگی رمز جدول را به دست آورید.

تحقیق کنید

به چه علت برخی از رشته‌های صنایع دستی تنها در مناطق خاصی

تولید می‌شود.

گچ بری

ابزار مورد نیاز:

- ۱- مغار یا کارد یا پیچ گوشتی و یا ... ۲- ظرف
- یک بار مصرف به عنوان قالب ۳- ظرف برای تهیه ی گچ

مواد مورد نیاز:

- ۱- گچ الک شده : مقداری (متناسب با قالب) ۲- آب به اندازه ی لازم
- نکته: برای ظرف پنیر در تصویر حدوداً به اندازه ی نصف لیوان یک بار مصرف
- گچ و $\frac{1}{3}$ لیوان یک بار مصرف آب در نظر بگیرید.

مراحل اجرای کار:

- ۱- گچ را با آب مخلوط می کنیم و درون قالب می ریزیم. (با توجه به روش تهیه ی گچ در واحد ساختمان)
- ۲- بعد از سفت شدن گچ (۱۰ الی ۱۵ دقیقه) آن را از قالب جدا می کنیم.

- ۳- طرح مورد نظر را به وسیله ی کاربن بر روی گچ انتقال می دهیم.
- ۴- به وسیله ی مغار طرح را دوربری می کنیم. (دور طرح را با مغار خط می اندازیم)

- ۵- زمینه ی طرح را به عمق پنج میلی متر به وسیله ی مغار خالی می کنیم.
- ۶- در پایان می توانیم برای زیبایی و تکمیل طرح به وسیله ی مغار فرورفتگی هایی بر روی آن ایجاد نماییم. (روسازی)

قیطان دوزی

مواد لازم:

- ۱- قیطان دو متر (مخالف رنگ پارچه)
- ۲- پارچه ی نخی ساده ۱۵×۱۵ سانتی متر
- ۳- نخ قرقره هم رنگ قیطان
- ۴- کاربن خیاطی یک برگ (مخالف رنگ پارچه)

وسایل لازم:

- ۱- قیچی خیاطی
- ۲- سوزن
- ۳- مداد
- ۴- پاک کن
- ۵- خط کش
- ۶- انگشتانه

مراحل اجرای کار :

الف:

- ۱- ابتدا طرح مورد نظر را به وسیله ی کاربن روی پارچه انتقال دهید.

- ۲- در شروع دوخت قیطان یک سوراخ کوچک به وسیله ی نوک قیچی و یا بشکاف روی پارچه ایجاد کنید. سر قیطان را از سوراخ پارچه عبور دهید و از پشت پارچه گره بزنید و یا بدوزید.

- ۳- قیطان را روی خطوط طرح قرار دهید و آن را بدوزید. (مانند شکل)

ب: در صورتی که بخواهید می توانید در اطراف پارچه برای تزین، قیطان بدوزید.

- ۱- اطراف پارچه را به وسیله ی قیچی زیگزاگ

- ببرید و یا توسط یکی ازدوخت‌های اولیّه‌ی واحد پوشاک مثلاً پس‌دوزی و ... بدوزید.
- ۲- سرقیطان را (مانند شماره‌ی دو قسمت الف) محکم کنید.
- ۳- قیطان را بروی پارچه و درلبه‌ی آن قرار دهید و آن را بدوزید.

